

Wymagania edukacyjne z języka polskiego w gimnazjum dla klas II i III (podręczniki „Świat w słowach i obrazach” i „Gramatyka i stylistyka” WSiP)

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny:

Klasa druga

OCENA DOPUSZCZAJĄCA. UCZEŃ:

- czyta ze zrozumieniem podstawowe teksty literackie;
- wyszukuje informacje w tekście;
- rozdziela fikcję literacką od autentyzmu;
- odtworza zdarzenia;
- sporządza plan odtworczy według określonych wskazówek;
- charakteryzuje bohaterów;
- nazywa elementarne uczucia i emocje;
- próbuję argumentować;
- przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały;
- w miarę poprawnie, według wskazówek nauczyciela, redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, charakterystykę;
- przy pomocy nauczyciela redaguje w prostej formie: instrukcję, sprawozdanie, list; -dokonuje streszczenia;
- wykonuje notatkę według podanych wskazówek;
- w prostej formie, według ustalonego schematu buduje ustną wypowiedź okolicznościową: życzenia, gratulacje, podziękowania;
- redaguje w oparciu o ustalony schemat prosty tekst użytkowy: zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie;
- skraca i rozwija wypowiedzi zgodnie z instrukcją;
- zadaje pytania;
- potrafi rozmawiać; wypowiada się na temat własnej osoby; potrafi rozpoznać i napisać prosty tekst reklamowy; pracuje w grupie;
- zna podstawowe środki stylistyczne: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, pytanie retoryczne; charakteryzuje osobę mówiącą, zna rodzaje i podstawowe gatunki literackie; -poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł;
- zna podstawowe rodzaje słowników i potrafi z nich korzystać;
- posiada podstawowe wiadomości z zakresu nauki o języku: odmienne i nieodmienne części mowy, części zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone (zna rodzaje zdań złożonych), równoważnik zdania, wyrazy pokrewne, budowa słotwórcza wyrazu, imiesłowy (bez określania nazwy); -rozpoznaje formę czasownika w stronie czynnej, biernej, zwrotnej;
- buduje konstrukcję zdania z czasownikiem w stronie czynnej, biernej i zwrotnej;
- zna pojęcia: dialog, narracja, narrator, podmiot liryczny, tren, przerywnik, przemówienie, przypis, synonim. - przepisuje tekst poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym z tablicy lub podręcznika.

OCENA DOSTATECZNA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- uwaga słucha, czyta ze zrozumieniem;
- z samodzielnie czytanego tekstu wybiera dla siebie informacje istotne, przekazuje je własnymi słowami;
- określa tematykę;
- potrafi opowiedzieć o zdarzeniach, określić ich miejsce i czas;
- porównuje zachowanie i działania bohaterów;
- dostrzega zarówno w utworach literackich jak i w życiu powszednim zależności przyczynowo–skutkowe;
- wyraża skojarzenia i emocje;
- gromadzi argumenty;
- notuje argumenty w postaci zdań pojedynczych, równoważników zdań;
- rozdziela stwierdzenia (tezy) i przypuszczenia (hipotezy);
- próbuję formułować wnioski;
- buduje wypowiedź spójną, zgodną z tematem;

- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, sprawozdanie, instrukcję, list;
- według schematu redaguje rozprawkę;
- tworzy proste formy tekstów użytkowych;
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaiczone słownictwo;
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia;
- sporządza proste formy notatek;
- w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje;
- formułuje pytania ogólne i szczegółowe, zgodne z tematem;
- wypowiada się na różnorodnych tematach, określa cel wypowiedzi;
- potrafi podtrzymać kontakt w rozmowie;
- właściwie reaguje na wypowiedź współ rozmówcy;
- zabiera głos w dyskusji;
- posługuje się w wypowiedzi ustnej i pisemnej zdaniami złożonymi różnych typów, poprawnie dobiera spójniki;
- różnicuje fakty od opinii;
- rozpoznaje i ocenia mechanizmy reklamy;
- korzysta z przypisów;
- rozpoznaje w utworach literackich podstawowe środki stylistyczne;
- interpretuje teksty poetyckie, korzystając ze wskazówek nauczyciela; -wymienia cechy dramatu;
- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów
- zna pojęcia: antonim, apostrofa, neologizm, archaizm, wyraz pokrewny, wyraz złożony, sonet;
- rozpoznaje konstrukcję zdania z nieosobową formą czasownika zakończoną na -no, -to;
- rozpoznaje imiesłowów i określa ich rodzaj;
- zna budowę słowotwórczą wyrazu (podstawa, formant słowotwórczy),
- rozdziela skróty i skrótowce;
- stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym;
- rozdziela zwykle poprawnie zdania współrzędnie i podrzędnie złożone; zna ich rodzaje.

OCENA DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- umie określić typ narracji;
- wyodrębnić działania, określić przeżycia i uczucia bohaterów literackich;
- przy pomocy nauczyciela określić kompozycję utworu literackiego;
- próbuje odczytywać teksty niewerbalne; wypowiada się w sposób spójny, logiczny, komunikatywny; podaje odpowiednie przykłady; poprawnie akcentuje swoje wypowiedzi;
- dyskutuje, próbuje nawiązać do wypowiedzi poprzedników, wyraża odmienne zdanie;

-
-
-

wzbogaca swoje słownictwo, stosuje różnorodne formy gramatyczne, konstrukcje składniowe;
proponuje własne przykłady tekstów reklamowych; redaguje teksty użytkowe;
-pisze poprawnie sprawozdanie, recenzję, rozprawkę, opis przeżyć wewnętrznych, pamiętnik, dziennik,);
-samodzielnie buduje stwierdzenia i przypuszczenia;
-rozwija argumenty, wyciąga wnioski;
-wyraża opinię;
-próbuję negocjować;
-buduje wypowiedzi dostosowane do wieku, poziomu wiedzy i zainteresowań rozmówcy;
-wprowadza cytaty do własnych wypowiedzi;
-czyta ze zrozumieniem teksty popularnonaukowe;
-przekształca dialog w opowiadanie, - skraca i rozwija wypowiedzenia; -stosuje w wypowiedziach imiesłowy;
-różnicuje odpowiednio wypowiedzi pod względem stylistycznym, językowym;
-formułuje wypowiedź ze względu na cel i odbiorcę;
-mówi o sobie, prezentując własne zalety i osiągnięcia;
-posiada praktyczne umiejętności ortograficzne i interpunkcyjne;
-posługuje się słownikami;
-zna rodzaje i gatunki literackie;
-rozróżnia zdania współrzędnie i podrzędnie złożone; zna ich rodzaje;
-rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania;
-zna pojęcie wyrazów pokrewnych;
-potrafi utworzyć rodzinę wyrazów;
-wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów; -zna pojęcie wyrazów bliskoznacznych; -wie, czym jest związek frazeologiczny;
-uzupełnia wypowiedzi frazeologizmami.

OCENA BARDZO DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

-uzasadnia w oparciu o tekst motywy działania, przeżycia i uczucia bohaterów;
-potrafi przedstawić własne motywy działania;
-odkrywa kompozycję utworu literackiego;
-samodzielnie interpretuje teksty literackie, odkrywa ich sens dosłowny i metaforyczny;
-czyta i interpretuje teksty niewerbalne;
-w wypowiedzi stosuje metafory i porównania, nadając jej oryginalny charakter;
-potrafi podsumować dyskusję;
-notuje na różnorodne sposoby;
-przygotowuje reklamy według własnego pomysłu, świadomie stosuje środki perswazji;
-rozpoznaje w tekście elementy retoryki;
-samodzielnie, poprawnie pod względem leksykalnym, składniowym i kompozycyjnym redaguje poznane formy wypowiedzi (opis, opowiadanie, charakterystyka, streszczenie, sprawozdanie, recenzja, rozprawka, opis przeżyć wewnętrznych, pamiętnik, dziennik); -wydaje samodzielnie opinię na temat zaistniałego wydarzenia-faktu;
-przeprowadza wywiad i sporządza notatki ze zdobytych informacji;
-gromadzi cytaty, przytacza cudze sądy i opinie, podaje źródła;
-czyta teksty o zróżnicowanej tematyce i stylistyce;
-świadomie i celowo wykorzystuje we własnych wypowiedziach porównania, oryginalne epitety i przenośnie;
-unika powtórzeń bądź stosuje powtórzenia uzasadnione;
-w wypowiedziach stosuje poznane terminy teoretycznoliterackie;
-stosuje zamiennie szyk prosty i szyk przestawny;
-rozumie i określa funkcję środków stylistycznych;

-
-
-

-
-
-

- korzysta z różnorodnych źródeł i umiejętnie gromadzi informacje;
- dokonuje analizy zdań podrzędnie i współrzędnie złożonych; -rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania;
- odróżnia imiesłów od przymiotnika.

OCENA CELUJĄCA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- czyta pozycje spoza kanonu lektur; twórczo i wzorowo redaguje wypowiedzi pisemne; potrafi kreatywnie myśleć i ubierać swe myśli w słowa; poszerza swe wiadomości z nauki o języku;
- podejmuje twórcze działania; pisze bezbłędnie; osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelniczych.

Klasa trzecia

OCENA DOPUSZCZAJĄCA. UCZEŃ:

- czyta ze zrozumieniem podstawowe teksty literackie;
- przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały;
- wyszukuje informacje w tekście;
- sporządza plan odtwórczy;
- charakteryzuje bohaterów;
- odtwarza zdarzenia
- nazywa elementarne uczucia i emocje;
- redaguje proste formy notatek;
- gromadzi argumenty; -próbuję formułować wnioski;
- formułuje pytania szczegółowe i ogólne w zależności od potrzeb i okoliczności;
- w miarę poprawnie, według wskazówek nauczyciela, redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, dialog, instrukcję, sprawozdanie, list, podanie, życiorys, w prostej formie: rozprawkę i przemówienie, list motywacyjny,;
- próbuję nakłaniać, przekonywać, tłumaczyć; rozpoznaje i stosuje zdania pojedyncze, złożone, równoważniki zdań;
- skraca i rozwija wypowiedzi zgodnie z instrukcją; -dokonuje streszczenia;
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia;
- wskazuje w tekście archaizmy i neologizmy, wulgaryzmy, z pomocą nauczyciela: wyrazy zapożyczone i obce, eufemizmy;
- różnicuje informacje od oceny,
- odróżnia fakty od opinii;
- zna środki stylistyczne: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, pytanie retoryczne;
- stara się omawiać funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motto, apostrofy, puenty, punktu kulminacyjnego);
- zna rodzaje i podstawowe gatunki literackie;
- zna podstawowe gatunki publicystyczne (rozróżnia, artykuł, reportaż, wywiad);
- wymienia cechu dramatu takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;
- wypowiada się na temat książek;
- poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł;
- zna podstawowe rodzaje słowników i potrafi z nich korzystać;
- pracuje w grupie;
- korzysta z przypisu;
- zna pojęcia: stereotyp, puenta, perswazja, kontrast, przerzutnia,

-
-
-

- posiada podstawowe wiadomości z zakresu nauki o języku: odmienne i nieodmienne części mowy, części zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone, równoważnik zdania, głoski, litery, wyrazy pokrewne, imiesłowy (bez określania nazwy), budowa słotwórcza wyrazu, mowazależna i niezależna;
- przepisuje tekst poprawnie z tablicy lub podręcznika pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym;
- rozpoznaje typ narracji;
- redaguje tekst napisany ręcznie i na komputerze;
- zwraca uwagę na ortografię.

OCENA DOSTATECZNA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- uważnie słucha, czyta ze zrozumieniem;
- analizuje świat przedstawiony utworu;
- określa tematykę;
- wyjaśnia znaczenie tytułu utworu;
- dostrzega, zarówno w utworach literackich jak i w życiu powszednim, zależności przyczynowo-skutkowe;
- formułuje tezę, hipotezę;
- uzasadnia własne zdanie;
- zabiera głos w dyskusji;
- zadaje pytania;
- buduje wypowiedź spójną, zgodną z tematem;
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaicone słownictwo;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, sprawozdanie, rozprawkę, list;
- według schematu redaguje: instrukcję, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, recenzję, przemówienie;
- przeprowadza wywiad; w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje;
- potrafi rozwinąć, uzupełnić tekst, wybierając najtrafniejsze frazeologizmy, potoczne porównania, synonimy, zdrobnienia, zgrubienia;
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motta, apostrofy, puenty, punktu kulminacyjnego);
- dopasowuje sposób używania języka do pełnionej roli, sytuacji, celu podejmowanych działań w związku z potrzebami życia codziennego;
- zna rodzaje stylów: urzędowy, naukowy, popularnonaukowy, potoczny;
- rozpoznaje i wyraża bezpośrednio i pośrednio różne intencje;
- odczytuje wypowiedzi złośliwe, z humorem, poważne;
- stosuje w wypowiedzi omówienia zastępujące zwroty obraźliwe;
- rozpoznaje sposoby manipulowania odbiorcą w różnych tekstach kultury, w mediach i próbuje na nie reagować;
- różnicuje informacje od oceny i perswazji;
- próbuje negocjować;
- rozumie znaczenie pojęć: stylizacja, archaizacja, dialektyzacja
- rozpoznaje gwarę młodzieżową, buduje wypowiedzi z jej użyciem;
- rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone;
- dzieli wypowiedzenia wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe;
- interpretuje teksty poetyckie;
- rozpoznaje w utworach podstawowe środki stylistyczne i wyjaśnia celowość ich użycia;
- korzysta z przypisów;
- posiada podstawowe wiadomości na temat wybranych twórców literatury polskiej i światowej;
- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów;
- gromadzi materiały na określony temat;
- zna podstawowe rodzaje stylów wypowiedzi: potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy i popularnonaukowy;
- potrafi rozpoznać tekst napisany w określonym stylu (potocznym, artystycznym, urzędowym, naukowym, popularnonaukowym);
- zna pojęcia: mowa zależna i niezależna, homonim, krytyk, referat, esej, apostrofa, geneza, inwokacja, epilog.;

-
-
-

-stara się przekształcać mowę zależną na niezależną i na odwrót;

-stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

OCEAN DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

-czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe;

-rozpoznaje funkcje czytanych tekstów, próbuje je klasyfikować i oceniać ich przydatność dla konkretnego odbiorcy;

-motywuje, ocenia działania i zachowania bohaterów;

-określa problematykę utworu;

-samodzielnie interpretuje teksty kultury;

-potrafi odpowiednio dobierać, porządkować, wartościować argumenty i kontrargumenty; -formułuje wnioski;

-celowo skraca bądź rozwija własne wypowiedzi, przekształca je stylistycznie;

-potrafi zachować porządek logiczny, chronologiczny i tematyczny we własnej wypowiedzi;

-poprawnie pod względem stylistycznym, gramatycznym, logicznym, kompozycyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym redaguje wypowiedzi pisemne: opowiadanie, opis, charakterystyka, instrukcja, streszczenie, sprawozdanie, rozprawka, recenzja, przemówienie, reportaż, referat, podanie, życiorys, list, teksty użytkowe; -dobiera typy zdań w zależności od rodzaju wypowiedzi, rozumie celowość składniowego różnicowania tekstu; -trafnie wybiera formę wypowiedzi;

-robi korektę własnego tekstu według otrzymanej instrukcji;

-kształtuje wypowiedzi w zależności od tematu, sytuacji mówienia, intencji oraz rozmówcy; -stosuje stylistyczne środki językowe;

-w sposób celowy dobiera, porządkuje i ocenia informacje;

-potrafi stosować poznaną terminologię naukową we własnej wypowiedzi;

-różnicuje wypowiedzi informacyjne, oceniające, perswazyjne;

-przeprowadzając wywiad prowokuje odpowiedzi współrozmówcy za pomocą wprowadzeń, nawiązań, sugestii, wstępnych ocen, opinii; -formułuje pytania problemowe;

-rozpoznaje w wypowiedzi ironię, patos;

-aprobuje lub neguje cudze opinie;

-dyskutuje;

-wskazuje przykłady stereotypów funkcjonujących w otaczającym świecie

-dokonuje przekształceń stylistycznych w obrębie tekstów gwarowych, archaicznych, współczesnych;

-wskazuje cechy stylu urzędowego, naukowego, popularnonaukowego, potocznego, artystycznego;

-
-

określa rolę podmiotu lirycznego w utworach poetyckich;

rozumie znaczenie i celowość stosowania środków stylistycznych: epitet, metafora,

porównanie, animizacja, personifikacja, onomatopeja, apostrofa, anafora, pytanie retoryczne, peryfraz, wykrzyknienie, kontrast, hiperbola;

-interpretuje i analizuje utwory poetyckie;

-odczytuje znaczenie symboliczne;

-zna i charakteryzuje rodzaje i gatunki literackie,

-stosuje homonimy, eufemizmy;

-przekształca dialog w opowiadanie, stosując mowę zależną;

-stosuje mowę niezależną;

-rozpoznaje zjawiska upodobnienia pod względem dźwięczności;

-dokonuje analizy zdań wielokrotnie złożonych;

-rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania.

OCENA BARDZO DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

-czyta różnorodne teksty kultury, dobiera je samodzielnie bądź przy pomocy nauczyciela;

-w sposób interesujący przedstawia problematykę czytanych utworów;

-dokonuje oryginalnej analizy i interpretacji utworów literackich;

-interpretuje teksty ikonograficzne;

-dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury;

-dostrzega uniwersalne wartości wpisane w teksty kultury;

-rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone, także z imiesłowowym równoważnikiem zdania, posługuje się nimi we własnych wypowiedziach w sposób celowy i przemyślany; -wprowadza do wypowiedzi cytaty; -potrafi ustosunkować się do cudzej opinii;

-potrafi świadomie ożywiać, uplastyczniać własne teksty, stosując urozmaicone stylistyczne środki językowe i poetyckie;

-celowo w wypowiedziach stosuje frazeologizmy, synonimy, antonimy, homonimy, eufemizmy, peryfrazy, oryginalne epitety, porównania, metafory;

-wypowiedziom ustnym i pisemnym nadaje indywidualny charakter;

-poznane formy wypowiedzi pisemnej redaguje w sposób oryginalny, z nielicznymi usterkami;

-tworzy teksty o różnorodnej stylistyce, zgodne ze wskazaną funkcją językową;

-stosuje różne sposoby wprowadzania argumentacji

-buduje dialogi, potrafi je trafnie spuentować;

-inicjuje dyskusję, przewodzi jej, kontroluje przebieg, podsumowuje rozważania, formułuje wnioski;

-jest liderem grupy, zespołu;

-rozpoznaje i stawia problemy, rozwiązuje je w sposób twórczy;

-obiektywnie bądź subiektywnie ocenia sytuację;

-buduje wypowiedzi krytyczne;

-stosuje środki perswazji; -negocjuje;

-zna pojęcie kompromisu;

-dokonuje wyboru;

-potrafi sporządzać mapy myślowe;

-wykorzystuje różnorodne techniki notowania; ~ świadomie posługuje się wypowiedziami o charakterze ironicznym, sarkastycznym, humorystycznym, poważnym, patetycznym; -odkrywa absurd wypowiedzi;

-rozumie rolę stylizacji w utworach literackich;

-dokonuje stylizacji archaicznej, dialektyzacji;

-analizuje język wypowiedzi;

-potrafi dostrzec, nazwać i wyjaśnić istotę upodobnień fonetycznych oraz uproszczenia grup spółgłoskowych; -zna i stosuje mowę zależną i niezależną;

-dostrzega w wypowiedziach błędy językowe (nieuzasadnione powtórzenia);

-korzysta z różnorodnych źródeł i umiejętnie gromadzi informacje;

-
-

- przetwarza informacje dla własnych potrzeb i celów związanych z nauką i życiem pozaszkolny; -dokonuje selekcji, syntezy, analizy;
- wymienia i ocenia wartości i antywartości;
- posiada wiedzę dotyczącą czołowych postaci literatury polskiej i światowej;
- przywołuje sylwetki twórców i dzieła sztuki;
- nazywa prawdy uniwersalne i ponadczasowe;
- omawia wpływ tradycji biblijnej i antycznej na kształtowanie się cywilizacji europejskiej; -dostrzega i wyjaśnia prawdy filozoficzne;
- odczytuje metaforę utworów poetyckich; odczytuje sens alegoryczny;
- podaje przykłady motywów obecnych w literaturze na przestrzeni dziejów (rycerza, władcy, labiryntu, wędrowki, bohatera walczącego w imię wyższych celów, artysty i jego dzieła);
- samodzielnie opracowuje wystąpienie – prezentację;
- dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze (umiejętnie formatuje tekst, dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst, dokonuje jego korekty, jednocześnie kontrolując autokorektę), poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne.

OCENA CELUJĄCA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- samodzielnie poszerza własne horyzonty czytelnicze i myślowe;
- myśli i działa kreatywnie;
- interpretuje teksty ikonograficzne;
- twórczo i bezbłędnie redaguje wypowiedzi pisemne;
- wypowiada się stosownie do sytuacji i okoliczności, wyważając słowa;
- jest świadom zjawisk zachodzących we współczesnej polszczyźnie;
- podejmuje działania mające na celu propagowanie kultury słowa;
- odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelniczych.